

Detta verk är licensierat under Creative Commons Erkännande-Ickekommersiell-Inga bearbetningar 2.5 Sverige licens. För att se en kopia av denna licens, besök <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/2.5/se/> eller skicka ett brev till Creative Commons, 171 Second Street, Suite 300, San Francisco, California, 94105, USA. Material som publiceras i Merdeka & ÖsttimorInformation kan också publiceras i <http://www.globalarkivet.se>.

Indonesien 12 år efter Suhartos fall – Framgångsrik demokratisering eller "business as usual"

Foto: Hendrik Amahorseja

Anders Uhlin talade efter FFP:s och Östtimorkommitteéns årsmöten om ämnet "Indonesien 12 år efter Suhartos fall – Framgångsrik demokratisering eller business as usual." Han gjorde sitt första besök i Indonesien för

24 år sedan under en period då landet var en hård diktatur och förtrycket var omfattande i Aceh, Västpapua och Östtimor. Den demokratiska oppositionen växte dock ändå fram. Under ett nytt besök i landet 1989 besökte han både Västpapua och Östtimor, det senare ett område som då just hade öppnats. En konsekvens av besöket var att han skrev sin avhandling om Indonesiens demokratisering. Senare gjorde han intervjuer för avhandlingen vid en tidpunkt, då Suharto satt till synes säkert vid makten men demokratiseringen var ändå stark. Efter Suhartos fall i maj 1998 blev avhandlingen även publicerad på indonesiska.

Öppnare politiskt klimat

Efter Suhartos avgång blev många demokratiaktivister, däribland den blivande presidenten Abdurrahman Wahid (1999-2001), ledande politiker. Suharto efterträddes av vice-presidenten Habibie, varefter det politiska klimatet blev öppnare och eftergifter gjordes i Östtimorfrågan. Anders besökte Indonesien igen 2010 för

(Fortsättning på sida 4)

(Fortsättning från sidan 1)

forskningsarbete om civilsamhällets roll inom Asian Development Bank (ADB) och Association of Southeast Asian Nations (ASEAN), i vilken alla länder i Sydöstasien utom Östtimor ingår. Alla länder vill inte ha med Östtimor, bl.a. p.g.a. dess ekonomiska underutveckling. Han undersökte även Västpapuafrågan.

I Jakarta iakttog han en demonstration för mänskliga rättigheter (MR) i vilken en salig blandning av aktivister deltog. Det hade ej varit möjligt att demonstrera på så sätt tidigare. Han nämnde att MR-aktivisten Munir, som mördades under en flygtur till Holland under ännu ej uppklarade omständigheter, är en viktig symbol för kampen för mänskliga rättigheter i Indonesien. Migrationsfrågor är viktiga för aktivisterna, eftersom många indoneser arbetar utomlands i bl.a. Malaysia och i arabvärlden. Indoneser känner stolthet över att president Barack Obama i unga år gick i skola i Indonesien. En förhoppning är att Indonesien nu när landet blivit mera demokratiskt ska landet få större legitimitet globalt.

Indonesien vill bli stort inom ASEAN, inom vilken landet redan nu är en viktig medlem. Landet är eventuellt även den mest demokratiska medlemmen: man driver nu demokrati- och MR-frågor mer än tidigare vid en tidpunkt då demokratin på Filippinerna och i Thailand har gått bakåt. Demokratin i Indonesien uppvisar dock brister i form av korruption som finns på alla nivåer i samhället. Ingen förbättring har ägt rum på detta område efter 1998. Korruption finns även inom presidentens familj. Och den officiella förklaringen till militärens maktövertagande 1965, dvs. att den ingrep mot kommunistpartiets kupp mot militären för att återställa ordningen, består.

Västpapuafrågan

Ett initiativ som tagits för att skapa en dialog mellan folket i Västpapua och regeringen i Jakarta är att Papua Peace Network upprättades i december 2010: det är den viktigaste aktuella händelsen i Västpapuafrågan. Indonesiens regering vill inte ha internationell medling i denna fråga, som den anser är en intern angelägenhet, medan Västpapua vill ha medling utifrån. Indonesien har bl.a. med hjälp av mutor köpt över politiker i Västpapua.

De dominerande frågorna i Västpapua nu är att en video med tortyrbilder lades ut på YouTube förra året och att en journalist nyligen misshandlats svårt. En soldat hade filmat tortyren med hjälp av en mobiltelefon, varefter de på okänd väg hade nått ut. De skyldiga soldaterna fick milda domar i en militär domstol. President Susilo Bambang Yudhoyono kal-

lade händelsen ”en mindre incident” och menade att han ej behövde svara på frågor om den. Läget för de mänskliga rättigheterna har således inte förändrats i Västpapua medan yttrande- och pressfriheten är relativt stor i andra delar av Indonesien. Freedom House bedömer Indonesien som en demokrati med yttrande- och föreningsfrihet samt undersökande media. Valen som hållets sedan 1999 har varit relativt fria. Militären väntas ej återta makten, men har fortsatt starkt inflytande i samhället. I Jakarta protesterade studenter från Västpapua mot gruvbolaget Freeports verksamhet i området i samband med president Barack Obamas besök i Indonesien i höstas. I utvecklingen mot demokrati utgör Västpapua det mest negativa inslaget, men även korruptionen är ett enormt problem. Gamla makthavare har anpassat sig till nya förhållanden i det demokratiska systemet och sitter kvar på sina poster. De religiösa och etniska konflikterna består och de kristna är fortsatt utsatta.

Frågestund

För Indonesien är det dåliga anseendet vad gäller respekt för de mänskliga rättigheterna och Västpapuafrågan hinder för landets ambitioner att spela en större roll i världspolitiken. Att demokratisera landet är därför ett sätt att uppnå internationellt erkännande. I samband med att USA deklarerade ”kriget mot terrorismen” efter att flygplan hade kört in i World Trade Center och FN-byggnaden i New York den elfte september 2001 hakade Indonesien på och tog tillfället i akt att slå ner på oppositionella. Aktivister i Aceh och Västpapua betraktades som terrorister.

Relationerna mellan Indonesien och Kina påverkas av den kinesiska minoriteten i örket, som bara utgör några procent av landets 240 miljoner invånare, men är överrepresenterade bland affärsmännen. Kina ingår, jämte Japan och Sydkorea, i diskussionsforumet ”ASEAN + 3”. Kina har dåliga relationer med många ASEAN-medlemmar p.g.a. konflikten om Spratly-öarna i Sydkinesiska havet.

Islam har inget stort politiskt inflytande i Indonesien, som inte är ett strikt muslimskt samhälle utan tvärtom ganska sekulariserat. Det råder delade uppfattningar om huruvida islam och demokrati går att förena eller ej. Ett betydelsefullt tecken på den politiska liberaliseringen är att den avlidne författaren Pramodja Ananta Toers böcker, som tidigare var förbjudna, nu säljs öppet. Ett exempel på den ekonomiska återhämtningen efter krisen 1997 är att det ekonomiska centrumet Jakarta har blivit livskraftigt på nytt.

Gabriel Jonsson